

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

02.10.2024 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

✓ България все още има шанс да влезе в Еврозоната догодина, смята Кристилина Георгиева

България все още има шанс да влезе в еврозоната през следващата година. Това коментира за БНТ в първото си телевизионно интервю след началото на втория си мандат, управляващият директор на Международния валутен фонд Кристилина Георгиева. По думите ѝ, страната трябва да се справи с инфлацията до края на годината като единствен непокрит към момента критерии за приемане на единната европейска валута.

"Във фонда ние смятаме, че шансът на България да влезе в еврозоната през 2025 година остава, въпросът е затова как да се реши последната задача, задачата за сваляне на инфлацията".

Според Георгиева е важно и как ще бъде проведена комуникацията с европейските институции, така че да може конкретният план за приемане на еврото да бъде изпълнен успешно. Управляващият директор на МВФ напомни защо е важно да станем член на еврозоната.

"В свят, който е по-податлив на шокове, те се случват по-често, по-неочаквано да имаме допълнителна защита като член на еврозоната е в интерес на българите".

Прогнозите на МВФ са за нисък растеж на глобалната икономика и за една изоставаща технологично Европа. Старият континент трябва да се съсредоточи върху реформи, които ще подпомогнат бързата дигитализация и осъвременяване на консервативната финансова система.

"За нас тази тема, структурни реформи, които могат да подкрепят динамичен растеж са изключително важни и в развитите страни и в развиващата се свят".

Кристилина Георгиева коментира и получените в края на първия ѝ мандат критики, че МВФ подпомага Руската федерация с експертиза и наблюдение като оценява икономиката на страната.

"Мисия в Русия няма. Що се касае до икономическите консултации с Русия, това е задължение на фонда. Ние имаме отговорността да оценяваме икономическата ситуация във всички страни членки", заяви тя.

"Ние нямаме никакво намерение да бъдем фактор за това войната да стане по-жестока".

МВФ ще продължи с паричната си подкрепа за Украйна като програмата насочена към Киев достига 16 млрд. долара.

✓ Започна търговската експлоатация на терминала за втечен природен газ в Александрополис

От днес терминалът за втечен природен газ при гръцкия град Александрополис вече е в търговска експлоатация. Съоръжението разполага с най-съвременна технология и е с максимален капацитет за регазификация от 5,5 милиарда кубически метра годишно.

Вече 14 гръцки и международни компании участват в проекта с търговска цел, като са ангажирали почти целия капацитет на терминала поне до 2030 г.

Стартът на операциите на новата инфраструктура бележи важен етап за развитието и енергийната сигурност на Европа. Количествата от терминала могат да осигурят доставки на природен газ за Гърция, България, Румъния, Северна Македония, Сърбия, Молдова и Украйна на изток, както и за Унгария и Словакия на запад.

БНР

√ 2,8 млрд. лева бюджетен дефицит се очаква в края на септември

2,8 милиарда лева бюджетен дефицит се очаква в края на септември, сочат прогнозните данни на Министерството на финансите.

Това е около 1,4 на сто от прогнозирания брутен вътрешен продукт, като по-високият темп на нарастване на разходите се дължи основно на социалните плащания, става ясно от съобщението на институцията.

Постъпленията спрямо миналата година също бележат ръст.

От финансовото министерство припомнят, че в бюджета за тази година е заложен дефицит от 6,2 милиарда лева.

Вчера бяха оповестени и окончателните данни към края на август, когато хазната е била на минус от близо 1,7 милиарда лева.

√ Инвестиция в злато - на какво се дължи нарастващият интерес?

В средата на годината в "Уолстрийт джърнъл" съобщи за увеличаване на покупките на инвестиционно злато. С 36% е нараснало световното търсене на физическо злато през последните години, като от октомври 2022 г. цената на златото се е увеличила с над 45%, достигайки над 2350 долара за тройунция.

Големият фактор за нарастването през последния месец е промяната в икономическата ситуация в САЩ, каза пред Радио София Георги Вулджев - главен редактор към Експертен клуб за икономика и политика, и лектор във Академия за лични финанси.

„Най-вече промяната в паричната политика на тамошната Централна банка. След като няколко години поддържаше много високи лихвени проценти, Централната банка сега започва да прави обратното – да сваля лихвените проценти“, коментира Вулджев.

По думите му, намаляването на лихвените проценти води до отслабване на долара и отслабване на доходността на получаваните ценни книжа на САЩ като лихвен процент, който да изплащат.

„Това прави златото по-привлекателно. Това е една добре установена връзка между тези два типа активи – доларовите държавни ценни книжа и златото от друга страна. Обикновено, когато долара отслабва и лихвата на държавните ценни книжа на САЩ пада, златото се представя по-добре“, каза Георги Вулджев.

Той добави, че през последните години се наблюдава нарастващ интерес от страна на националните банки в цял свят към златото, което до голяма степен се дължи на променената международна ситуация, особено след инвазията в Украйна.

Цената на златото има още капацитет за нарастване, смята Георги Вулджев.

Мениджър

√ България, Гърция и Румъния искат от ЕК данък свръхпечалба за производители и търговци на ток

Министрите на енергетиката на Гърция, Румъния и България призоваха Европейската комисия да обложи с данък свръхпечалбите на производителите и търговците на електроенергия и да даде приоритет на развитието на енергийните връзки в Югоизточна Европа, предаде АНА-МПА, цитирана от БТА.

Гръцкото министерство на околната страна и енергетиката съобщи, че по инициатива на министъра Теодорос Скилакакис миналия петък е било изпратено съвместно писмо до еврокомисаря по въпросите на енергетиката Кадри Симсон. Писмото е било подписано съвместно с румънския енергиен министър Себастиан Бурдужа и българския министър на енергетиката Владимир Малинов. В документа министрите настояват за мерки за справяне с наблюдаваното това лято рязко покачване на цените на едно на електроенергията в Югоизточна Европа.

Министрите подчертават, че нестабилността на цените в Югоизточна Европа е оказала значителен натиск върху икономиките на страните в региона, излагайки на опасност както енергийната сигурност, така и стабилността на пазара.

В писмото се поставя акцент върху важни въпроси като липсата на достатъчен капацитет за енергийна свързаност, фрагментацията на енергийните пазари и ограничения гъвкав производствен капацитет. Геополитически фактори и сигурността на доставките на енергия също се споменават в писмото.

В него се посочва също така и нуждата едновременно от краткосрочни и дългосрочни мерки.

По отношение на краткосрочните мерки министрите подчертават необходимостта от незабавни действия като данъчно облагане на свръхпечалбите на производителите и търговците на електроенергия. Приходите от това

данъчно облагане биха могли да се използват за облекчаване на потребителите и стабилизиране на пазара в краткосрочен план. Министрите също така призовават за по-тясно сътрудничество между националните регулаторни власти за ефективно наблюдение на пазара.

Във връзка с дългосрочните мерки те подчертават, че Европейската комисия трябва да даде приоритет на развитието на ключова инфраструктура за междусистемни връзки в Югоизточна Европа.

Сред основните искания, представени от Гърция, България и Румъния към ЕК, е даването на приоритет на развитието на междусистемните връзки в Югоизточна Европа с цел преодоляване на недостига на инфраструктур, който изолира региона от по-широкия пазар на ЕС.

Друго искане, представено в писмото, е увеличаване на трансграничния капацитет за енергийно свързване с цел насърчаване на конвергенцията на цените в рамките на единния пазар, особено в периоди на пиково търсене.

Министрите настояват и за прилагане на краткосрочни финансови мерки като облагане на свръхпечалбите печалби на производителите с цел стабилизиране на пазара и облекчаване на потребителите.

В писмото се отправя също искане за засилване на регионалното сътрудничество и обединяването на пазара, насърчаване на хармонизирането на цените и подобряване на енергийната сигурност в Югоизточна Европа.

Писмото до еврокомисаря по енергетиката е придружено от съвместен технически меморандум, изготвен от Гърция, България и Румъния, който очертава основните фактори, водещи до повишаването на цените на енергията. В документа също така се подчертава, че координираните действия на ниво ЕС са от съществено значение за справяне с предизвикателствата и гарантиране на устойчивостта на енергийния пазар в региона.

✓ Инфлацията в еврозоната падна под целта на ЕЦБ

Инфлацията в еврозоната се понижи до 1,8% през септември, което е под целта на Европейската централна банка от 2%, сочат експресните данни на Евростат, цитирани от [CNBC](#).

Показателят съвпадна с очакванията на икономисти, анкетирани от Ройтерс, след като през август годишната инфлация достигна тригодишен минимум от 2,2%.

Базисната инфлация, която изключва по-волатилните цени на енергията, храните, алкохола и тютюневите изделия, възлезе на 2,7%. Прогнозите бяха, че тя ще остане непроменена спрямо отчетените през август 2,8%.

Данните идват, след като през септември инфлацията се понижи под целевата стойност от 2% на Европейската централна банка в няколко ключови икономики от еврозоната, включително Франция и Германия. Хармонизираният темп на инфлация във водещата европейска икономика се понижи с повече от очакваното до 1,8% на годишна база, показаха предварителните данни от понеделник.

В понеделник председателят на Европейската централна банка Кристин Лагард заяви, че политиките стават все по-уверени във връщането на инфлацията към целевото равнище от 2%.

„Погледнато в перспектива, инфлацията може временно да се повиши през четвъртото тримесечие на тази година, тъй като предишните резки спадове на цените на енергията отпадат от годишните темпове, но последните събития засилват увереността ни, че инфлацията своевременно ще се върне към целта“, каза тя по време на изслушване в Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент.

„Ще вземем това предвид на следващото си заседание по паричната политика през октомври“, добави Лагард.

Следващите стъпки на ЕЦБ

Икономистите на Bank of America Global Research промениха очакванията си за бъдещия път на намаляване на лихвените проценти на ЕЦБ след нейните коментари, като отбелязаха, че сега очакват намаляване на лихвите през октомври.

Преди това икономистите прогнозираха, че централната банка ще задържи лихвите стабилни този месец, но сега заявиха, че коментарите на Лагард „същата обосновка, която тя използва за намалението през септември“, предполагат „почти ясно „да“ за октомври“.

Във вторник икономистите на Дойче банк също повишиха прогнозата си за следващото понижение на лихвите на ЕЦБ от декември на октомври. Данните на LSEG пък показаха, че в началото на работния ден във вторник пазарите очакваха намаление на лихвите с 25 базисни пункта през октомври.

✓ Вносът на работна ръка не е само за ниските нива, не се търсят и специалисти

Пазарът на труда у нас е силно повлиян от глобалните бизнес тенденции, свързани с фокуса върху автоматизация и дигитализация на бизнес процесите, навлизането на изкуствения интелект в различни сфери. Друга гореща тема, която ще остане и в следващите години, е преквалификацията и доквалификацията на работната сила, която до голяма степен е свързана с изброените по-горе процеси на модернизация и иновации. Това споделиха в студиото на бизнес подкаста "Какво могат парите" Иван Шербанов, изпълнителен директор на Manpower България, и Мария Динева, директор за България на Assert International.

Мисленето за България като за дестинация с евтина работна ръка и специалисти вече се променя. Разходите за труд у нас през последните години растат изпреварващо спрямо средното за Европа и една от причините е, че все повече говорим за една международна среда на правене на бизнес и привличане на таланти. Covid-19 доведе до разместване, преосмисляне по отношение на работното място и развитие, смяна на работни места. В момента много силен фокус за компаниите е да задържат тези таланти, сподели Иван Шербанов.

В разходи за труд трябва да имаме предвид не само заплатите, но и всички допълнителни пакети, които компаниите предоставят - ваучери, застраховане, пакети за здравето и благополучието на служителите, за обучение и квалификация и др. Тези пакети вече се превърнаха в традиционна част от възнаграждението на един служител и са очаквани като нещо почти задължително, посочи Мария Динева.

Необходимостта от внос на работна сила е една от ключовите теми, обсъдени в интервюто. Ръстът на доходите у нас кара компаниите да се оглеждат за други възможности за привличане на служители и работници, обясни г-н Шербанов. Ако допреди няколко години липсата на кадри и необходимостта от внос на работна сила беше повече съсредоточена към ниските нива в компаниите - физически труд, обслужване, кол центрове - сега наблюдаваме това и при експертните нива. Например, инженери, IT специалисти, финансисти. В момента един процес по назначаване на хора от трети страни отнема около 6 месеца като административна процедура, но с по-сериозна дигитализация той може да бъде сведен до 3, сподели събеседникът.

Темата за внос на работна сила от трети страни е многопластова, подчертаха гостите. Тя не е свързана само с това една компания да намали своите разходи, но открива множество други теми и рискове, например с интеграцията на тези хора в общността, преодоляването на културните различия и пр. Иван Шербанов даде пример с Полша, където процесът по подбор и филтрация на дестинациите и кадрите вероятно не е бил достатъчно качествен и в момента се наблюдава обратната тенденция на затваряне на пазара.

В интервюто беше обсъдена тенденцията у нас и в Европа за увеличаване на процента на т.нар. неработещи млади - които нито са ангажирани с образователен процес, нито пък работят. Гостите от Manpower обърнаха внимание, че тази статистика не представя докрай реалността, тъй като все повече млади хора се насочват към свободни професии, свързани със създаване на дигитално съдържание и работа в социалните мрежи - и когато не отчитат официално тази своя дейност, не попадат в статистиката.

Нарушен е диалогът между поколенията. Правителството, институциите не комуникират достатъчно с младите хора, така че да създадат подходящите условия за тяхното кариерно развитие. Включването на младите работещи, т.нар. Gen Z, на пазара на труда дава своето отражение върху начина, по който компаниите намират и задържат своите кадри. При младите възнаграждението не е единствената и най-важна мотивация за работа, но това да припознават ценностите на компанията, да работят за кауза, да имат принос към нещо, в което вярват, каза изпълнителният директор на Manpower Bulgaria.

В интервюто ще научите още:

- Кои са предизвикателства пред бизнеса в България при търсенето и наемането на таланти и как преодоляват тези пречки?
- Как компаниите отговарят на повишеното търсене на баланс между личен и професионален живот?
- В кои сектори ръстът на разходите за труд е най-голям и какви са очакванията на служителите?
- Как AI и новите технологии ще променят пазара на труда?
- Къде е необходим внос на работна ръка у нас и готови ли са бизнесът и администрацията за тези процеси? Какви са възможностите и рисковете и ще влезе ли принципът на квотите у нас?
- Как новото поколение търси работа и какво е важно за тези млади хора? Как да се справим с "изтичането на мозъци"?

✓ Икономическата свобода може да отключи потенциала на България

[Анализ на ИПИ](#) показва причините за отстъплението на икономическата свобода в България и задава рамката за политики в подкрепа на растежа.

През последните 25 години икономическата свобода в България се разширява, страната бележи почти постоянен икономически растеж и отчита значително подобрене в показателите за сближаване с големите европейски икономики. Фундаменталните котви на българската икономика в този период са валутният борд и стабилните пари, разумните държавни финанси и ниският публичен дълг, ниските преки данъци върху труда и печалбите, както и отвореният достъп до единния пазар на ЕС. Всички тези фактори позволяват на страната да премине успешно през поне три периода на икономически спад, валидни за цяла Европа, както и да регистрира дългосрочен растеж въпреки липсата на напредък по отношение на върховенството на правото.

Изследванията на икономическата свобода показват, че най-свободните държави са поне седем пъти по-богати от най-несвободните и почти два пъти по-богати от държавите във втория квартал на класацията. Доходите на най-бедните 10% от обществото са значително по-високи в групата на най-свободните държави, което показва, че свободата води както до просперитет, така и до повече възможности за всички групи в обществото и свиване на неравенствата. Продължителността на живота също е значително по-висока в най-свободните страни, като достига над 80 години при едва 65 години очаквана продължителност на живота в най-несвободните страни.

Икономическа свобода в България според Института „Фрейзър“

Скала от 0 до 10 т., като 10 т. е максимална стойност на икономическа свобода

Източник: ИПИ на база Fraser Institute, Economic Freedom of the World: 2023 Annual Report

Споделете

ИПИ

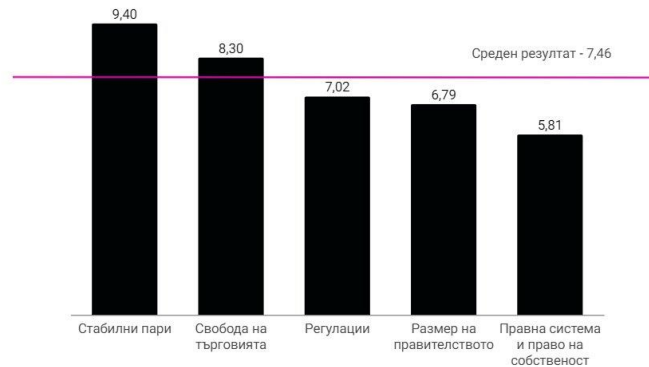
Източник: ИПИ на база Fraser Institute, Economic Freedom of the World: 2023 Annual Report

Разширяването на икономическата свобода в България в последните 25 г. води след себе си период на почти непрекъснат икономически растеж и повишение на доходите. В периода 2016-2019 г. България за пръв път попада в групата на най-свободните икономики в света (топ 40), което е следствие от добрите показатели по отношение стабилността на парите, свободата на международната търговия и размера на правителството. След настъпването на пандемията обаче се наблюдава стагнация на икономическата свобода в България, а и в региона на Централна и Източна Европа, която е предизвикана от нарастването на държавните разходи и размера на правителството, в някои случаи от увеличената регулаторна тежест и липсата на достатъчен напредък в областта на върховенството на закона. В последния доклад за икономическата свобода България има резултат от 7,46 и е на 43-та позиция в света, като изпада от групата на най-свободните. Най-висок резултат се отчита по отношение на стабилните пари и свободата на международната търговия, като България е в топ 30 на света в тези категории. Най-нисък резултат страната традиционно получава по отношение на върховенството на правото, като това е основната пречка пред устойчивото присъствие на България в групата на най-свободните икономики в света. Отчитайки високата инфлация през 2022 и

2023 г., България най-вероятно ще получи по-нисък резултат за стабилността на парите в следващи издания на индекса и ще загуби позиции в световната класация.

Икономическа свобода в България по категории

Скала от 0 до 10 т., като 10 т. е максимална стойност на икономическа свобода

Източник: ИПИ на база Fraser Institute, Economic Freedom of the World: 2023 Annual Report

Споделете

ИПИ

Източник: ИПИ на база Fraser Institute, Economic Freedom of the World: 2023 Annual Report

В края на 2024 г. предстоят поредни парламентарни избори. Това са 7-ми избори в периода 2021-2024 г., като в страната не може да се формира стабилно мнозинство в парламента и съответно правителство, което да провежда дългосрочна политика. Видима е нуждата от формиране на някакъв път напред, както в политически план, така и по отношение на икономиката и върховенството на правото. Прегледът на показателите за икономическата свобода в България дава добър ориентир за приоритетите и политиките, които могат да подкрепят растежа.

Необходим е ясен ангажимент за поддържане на макроикономическа стабилност и добра бизнес среда. Това включва ограничаване на макроикономическите дисбаланси и политики в подкрепа на конкурентоспособността. Сред основните външнополитически котви са поддържането на ниска инфлация и приемането на еврото, както и пълноправното членство в Шенгенското пространство. Ключово е провеждането на разумна бюджетна политика, спазването на фискалните правила, както и поддържането на ниски преки данъци. На преден план следва да се изведе и политиката за намаляване на регулаторната тежест и ограничаване на непотизма, кронизма и дискриминацията в работата на публичната администрация.

След решението на Конституционния съд и отпадането на възможността за "шокова терапия" на съдебната власт, борбата за върховенството на правото в България ще трябва да се фокусира върху нормативната рамка и оперативното администриране на съдебната власт, в т.ч. управлението на бюджета, съдебната карта и правилата за атестация и командироване, ефективния граждански контрол и гарантирането на честна процедура за избор на нов главен прокурор. Ключови са и ефективната политика за борба с корупцията и полагането на постоянни усилия за защита на независимостта и осветяване на неправомерното влияние в съдебната власт.

3e-news.net

✓ Председателят на КЕВР Иван Иванов : Предстои Комисията да изготви проект на Правила за снабдяване с природен газ от обществен доставчик

Комисията за енергийно и водно регулиране проведе обществено обсъждане на проект на изменения и допълнения на Наредба № 2 за регулиране на цените на природния газ. В съответствие с изискванията за публичност и прозрачност проектът на наредба и докладът на работната група бяха публикувани предварително на интернет страницата на регулатора и на Портала за обществени консултации. От всички поканени - държавни институции, организации, асоциации и газови дружества в обсъждането участваха „Булгаргаз“ ЕАД, Българска асоциация природен газ, Българска газова асоциация, „Овъргаз мрежи“, „Аресгаз“ „Газово дружество Елин Пелин“, „Ситигаз“.

С Промените в наредба №2 се регламентират правила, свързани с признаване и възстановяване на разходи, произтичащи от наложени на енергийни предприятия задължения към обществото. Става въпрос за възникващите разходи за балансиране и за тяхното заплащане от лицата, които са ги предизвикали. Такива невъзстановени разходи имат крайните снабдители на природен газ поради неравномерното потребление на битовите клиенти на регулирания пазар. С промените се предвиждат изменения, които определят начина за включване на разходи за балансиране в цената на крайния снабдител. С други текстове се постига нормативно съответствие с направените изменения на Закона за енергетиката, в т.ч. ежемесечното утвърждаване на цената на обществения доставчик и отпадането на задължението му да продава на организирания борсов пазар природен газ по програма за освобождаване. Регламентира се извършването на годишна корекция на цените чрез методите на ценово регулиране „горна граница на цени“ и „горна граница на приходи“. Размерът на корекцията представлява разликата между прогнозните разходи за инвестиции, признати в утвърдените цени, и отчетените разходи за извършени инвестиции.

С направените изменения и допълнения в Наредба №2 се постига по-точно и правилно формиране на цената на природния газ, както и по-справедливо разпределение на разходите и приходите между съответните енергийни предприятия и крайните клиенти.

На общественото обсъждане подкрепя за промените в Наредба № 2 беше изразена от „Булгаргаз“, „Ситигаз“, „Аресгаз“ и „Газово дружество Елин Пелин“. Според тях по този начин се въвежда по-справедлив модел за компенсиране на разходите на газоразпределителните дружества за балансиране.

Българска газова асоциация счита, че предлаганите промени са козметични и не отразяват коренно променената ситуация на пазара на природен газ с функциониращи газови борси и голям брой търговски участници. Необходими са основни промени в нормативната база, включващи дефиниране на ролята на обществения доставчик, който да осигурява единствено количества за регулирания пазар, промяна в методите на ценово регулиране, отчитане на пазарните рискове.

В отговор на поставените въпроси ръководителят на работната група Милен Димитров, директор на дирекция „Природен газ“, подчерта, че в областта на ценовото регулиране Комисията прилага утвърдени модели, включително и коефициент за корекция на цените. Проучена е практиката в редица държави, които също определят цени на природния газ въз основа на изпълнение/неизпълнение на заложените инвестиции, следвайки метода „горна граница на цени“. Ако регулаторът няма възможност да извършва корекция дружествата могат да получават възвръщаемост въз основа на несъществуващи активи и това налага Комисията да се намесва, когато регулаторната база на активите не е реална.

Нормативната уредба в газовия сектор е много остаряла и отразява пазарната ситуация с един доставчик на природен газ. Необходимо е тя да бъде основно промянена, тъй като съществуват противоречиви текстове, които смесват регулиран със свободен пазар, заяви на обсъждането членът на КЕВР Благой Голубарев. „Независимо от закъснението измененията в Наредба №2 трябва да бъдат приети и след това да започне работа по обсъждане на по-задълбочени промени в нея. В това отношение опит може да бъде почерпен от други страни, както и от далеч по-развитата уредба в сектор „Електроенергетика“, отразяваща реално пазарната ситуация“, подчерта той. Членът на Комисията беше категоричен, че двигатели на този процес следва да бъдат Министерство на енергетиката, „Булгаргаз“, „Булгартрансгаз“, както и Народното събрание.

„Най-важната функция на КЕВР е да обезпечи нормативно секторите, които са в обхвата на нейните регулаторни правомощия, в т.ч. сектор „Природен газ“. Отчитайки голямото закъснение за приемане на Правила за снабдяване с природен газ от обществен доставчик /Правила/ регулаторът започва в спешен порядък активна работа по изготвяне на такива правила“, заяви председателят на Комисията доц. Иван Иванов във връзка с отправения апел на газоснабдителни дружества и асоциации за тяхното приемане. Незабавно ще бъде сформирана работна група, която в 10-дневен срок ще анализира направените предложения и позицията на „Булгаргаз“ по тях. В същото време ръководителят на регулатора отбеляза, че предложенията за едновременно приемане на промени в Наредба №2 и на Правилата не е добра правна практика, тъй като при евентуални промени в единия документ следва да се приемат изменения и в другия. Необходимо е да се върви от общото към частното и в този смисъл измененията в Наредба №2 следва да предшестват приемането на Правила за обществена доставка като част от Правилата за търговия с природен газ. „От голямо значение е регулаторът да подходи внимателно и да отчете всички фактори, следвайки принципите за обективност и справедливост и като отчита обществения интерес. По отношение на някои текстове е необходимо също да се оцени дали не се изисква преди това промяна и в закона, което би направило нормативният акт по-устойчив“, подчерта председателят на КЕВР.

В съответствие с нормативната уредба в 14-дневен срок след общественото обсъждане всички заинтересовани страни могат да внесат писмени становища по проекта на промени в Наредба №2 за регулиране на цените на природния газ. По всяко от тях регулаторът ще излезе с мотивирано становище в окончателното си решение.

Решението на КЕВР за приемане на изменения и допълнения в Наредба №2 предстои да бъде взето на закрито заседание на 7.11.2024 г., след което нормативният акт ще бъде изпратен за обнародване в „Държавен вестник“.

✓ Производството на електроенергия за първите девет месеца (без 1 ден) от настоящата 2024 г. намалява с 6.75 %

Производството и потреблението на ток остават на минус. Намалява и салдото (износ-внос) на електрическа енергия. Участието на базовите централи се понижава. Положителен е дела на водноелектрическите централи (ВЕЦ). Достатъчно добро е участието на възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) в преносната и разпределителната мрежи. През разглеждания отчетен период от почти девет месеца (без един ден) отново се наблюдава промяна на важни показатели. Това става ясно от оперативната справка за енергийния баланс на страната, изготвена от Електроенергийния системен оператор (ЕСО) за периода 1 януари – 29 септември 2024 г. (01.01.2024 г. – 29.09.2024 г.) спрямо аналогичния на 2023 г.

Производството на електроенергия от първи януари до двадесет и девет септември или за първите почти девет месеца от настоящата година е в обем от 28 163 157 MWh. Това представлява понижение (минус) от 6.75% в сравнение със същия период на предишната 2023 г. (за отчетния период до 22 септември или седмица по-рано – минус 6.76 %). Година по-рано производството на електроенергия е възлизало на 30 201 473 MWh.

Потреблението на ток за сравнявания период от настоящата година е от порядъка на 26 599 616 MWh, което спрямо аналогичното време на миналата година е спад (минус) с 1.27 % (преди седмица - минус 1.21 %). За времето от девет месеца (без един ден), но през миналата година потреблението на електроенергия е било в обем от 26 942 069 MWh. Салдото (износ-внос) на електроенергия за посочения сравняван период от настоящата 2024 година спрямо миналата остава на минус. Според данните на системния оператор то е от порядъка на 1 563 541 MWh, което представлява намаление (минус) от 52.03 % (седмица по-рано – минус 53.55 %). За сравнение, през деветте месеца на миналата година салдото (износ-внос) на ток е достигало до обем от 3 259 404 MWh.

На минус остава и участието на базовите централи като от първия ден на януари до двадесет и деветия ден от месец септември тази година то възлиза на 20 385 618 MWh. Спрямо аналогичния период на предишната 2023 г. това е спад (минус) с 14.44 % (преди седмица – минус 14.51%). Тогава базовите централи са участвали с обем от 23 827 103 MWh. Възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) запазват доста добър положителен дял.

Участието на ВЕИ в преносната мрежа за сравнявания период от 1 януари до 29 септември от настоящата година спрямо миналата достига до обем от 2 618 479 MWh, което е увеличение (плюс) от 37.59 % (седмица по-рано – плюс 38.79 %). Според данните на системния оператор дела на възобновяемите енергийни източници в преносната мрежа през посоченото време на миналата година е бил в обем от порядъка на 1 903 105 MWh. Положителните данни за сравнявания период от настоящата година са в резултат на силното участие на фотоволтаичните централи (плюс 67.11 %), въпреки спада на вятърните мощности (минус 12.72 %) и биомасата (плюс 53.31 %).

Добър дял запазват ВЕИ в разпределителната мрежа като за посочения сравняван период от настоящата година той е в обем от 2 572 385 MWh, което представлява ръст (плюс) от 34.49 %. За сравнение, година по-рано ВЕИ са участвали в разпределителната мрежа с обем от 1 912 666 MWh. По-добрите резултати за посочените дни от настоящата 2024 г. се дължат на високия дял на фотоволтаичните централи (плюс 56.46 %) и биомасата (плюс 25.34 %), независимо от спада на вятърните мощности (минус 15.89 %).

Положителен е и делът на водноелектрическите централи (ВЕЦ). Според данните на Електроенергийния системен оператор, за сравнявания период от девет месеца (без един ден) тази година делът на ВЕЦ е в обем от 2 586 675 MWh, което представлява увеличение (плюс) с 1.10 % спрямо аналогичния период на миналата година (плюс 0.80 % през отчетния период до 22 септември). Година по-рано участието на ВЕЦ е било в обем от порядъка на 2 558 599 MWh.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Цените на храните растат заради екстремните метеорологични условия

Засушаванията, проливните дъждове и пожарите от Азия до Северна и Южна Америка предизвикват опасения за реколтата и повишават цените на основните хранителни продукти, което в крайна сметка може да доведе до по-високи сметки за храна.

Индексът Bloomberg Agriculture Spot Index, който включва девет основни продукта, отбеляза месечен ръст от над 7%, което е най-много от руската инвазия в Украйна насам, която доведе до рязък скок на цените в началото на 2022 г. Макар че остава далеч от пика от тази година, ръстът идва в момент, когато фермите от Бразилия до Виетнам и Австралия се борят както с наводненията, така и с прекалено сухото време, което застрашава захарта, зърното и кафето.

„Напоследък сме свидетели на съвпадение от по-лоши метеорологични условия, които тласнаха цените нагоре“, тъй като несигурността на предлагането означава, че купувачите са готови да платят повече, каза Майкъл Уайтхед, ръководител на отдела за агробизнес прозрения в ANZ Group Holdings Ltd.

Това е обрат в сравнение с началото на тази година, когато цените на хранителните продукти до голяма степен бяха контролирани от доброто предлагане и слабото търсене на ключови пазари като Китай. Ако възстановяването продължи, това може да се отрази на цените в супермаркетите, каза Денис Вознесенски, заместник-директор по устойчива и селскостопанска икономика в Commonwealth Bank of Australia.

Индексът проследява основните продукти, които се използват за изхранване на добитъка, подслаждане на напитките и печене на хляб. По-малките култури като какаото, което е от съществено значение за производителите на шоколад, също поскъпнаха през 2024 г. след недостиг на суровината от Западна Африка, а климатичните промени доведоха до скок на цените на зеленчуците в някои страни.

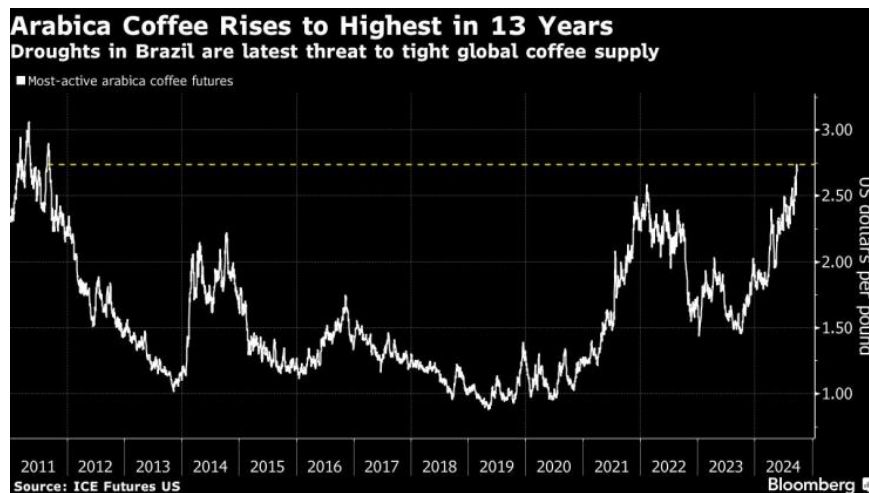
Индексът е с най-големия месечен ръст от две години насам

Фючърсите на пшеницата в Чикаго поскъпнаха през септември поради опасенията, че лошото време в основните износители може да доведе до допълнително намаляване на световните запаси, които вече са на деветгодишно дъно. Австралийските полета са застрашени както от суша, така и от слани, а липсата на дъжд в Черноморския регион ограничава засаждането на реколтата за следващата година.

Междувременно фючърсите върху соята отбелязаха най-големия месечен ръст от две години насам, тъй като най-големият производител Бразилия се бори с най-тежката суша от десетилетия. Сухите условия, които ограничиха темпото на ранната сеитба, се очаква да се запазят в някои райони, заяви в петък агенцията за прогнози Махаг. Пожари избухнаха и в полетата със захарна тръстика в страната, което доведе до поскъпване на фючърсите върху подсладителя с около 16% през този месец.

Кафето арабика достигна най-високата си стойност от 2011 г. насам, тъй като лошото време в страната се отразява на дърветата и през ключовия период на цъфтеж. Обикновено по-евтиният сорт кафе робуста също е засегнат от лошото време, което го прави почти толкова скъп. Сушата във виетнамския пояс на кафето, последвана от проливни дъждове с приближаването на реколтата, засегна производството в най-големия производител.

На други места в Югоизточна Азия доставките на палмово масло се свиват, тъй като дърветата остаряват, което доведе до петмесечен връх на фючърсите и рядка премия спрямо конкурентното соево масло.

Сушата в Бразилия е най-новият проблем за пазарът на кафе

Всичко това означава повече проблеми по веригата на доставки - от фермерите, които се борят с кражбите на кафеени зърна, до потребителите, които плащат повече за бургери. А хедж фондовете залагат на по-нататъшни печалби, като към 24 септември увеличават нетните си залози за захар, соя и какао, показват правителствените данни.

Сушата в голяма част от северна и централна Бразилия вероятно ще продължи да застрашава реколтата в страната, която разчита на селското стопанство, заявиха анализатори на JPMorgan Chase & Co. в доклад от миналата седмица. Освен това, според Уайтхед, търговците следят напрежението в Близкия изток и Черно море и как резултатът от предстоящите избори в САЩ ще се отрази на търговските отношения с Китай.

✓ Кредитополучателите чупят световни рекорди, продават дългове на стойност \$600 млрд.

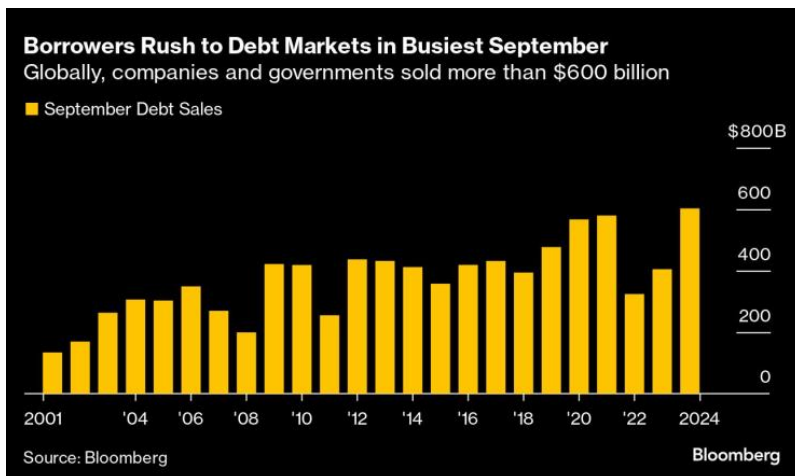
Компании и правителства по света заливат дълговите пазари с облигации и заеми, като заемат пари, докато лихвените проценти спадат, а президентските избори в САЩ наблизават.

Повече от 1,226 емитенти на дългове продадоха облигации и заеми на стойност над \$600 милиарда през септември, според данни, събрани от Bloomberg. Това е най-голямото количество за този месец в сравнение с данните за последните над две десетилетия.

Издаването на облигации с висок рейтинг в САЩ беше най-активното в историята за септември. Европейските банки продадоха рекорден брой облигации от Допълнителен слой 1 (Additional Tier 1). Офшорният пазар на Китай за облигации, деноминирани в юани, счупи рекорд за единичен месец, докато собственикът на TikTok, ByteDance Ltd., планира заем от \$10,8 милиарда, който ще бъде най-голямата корпоративна заемна сделка в Азия, изключвайки Япония.

Компаниите се опитват да заемат пари преди президентските избори в САЩ, които могат да доведат до нестабилност на дълговите пазари и да увеличат опасенията за инфлация, както и преди да влязат в периоди на затъмнение за отчетите. В същото време те се възползват от силното търсене, тъй като инвеститорите купуват облигации преди централните банки да намалят лихвените проценти допълнително. По-ниските рискови премии също мотивират емитентите да действат бързо.

„Пазарът беше широко отворен и спредовете са тесни. От гледна точка на емитента, в корпоративния свят, това са доста добри условия“, каза Кати Джоунс, главен стратег за фиксиран доход в Schwab Center for Financial Research. „Ако съм емитент и наистина трябва да приключа нещо, бих искала да го направя преди изборите, защото може да стане много шумно, волатилно и несигурно.“

Заемателите се втурват към дълговите пазари в най-натоварения септември.

Наводнение от сделки

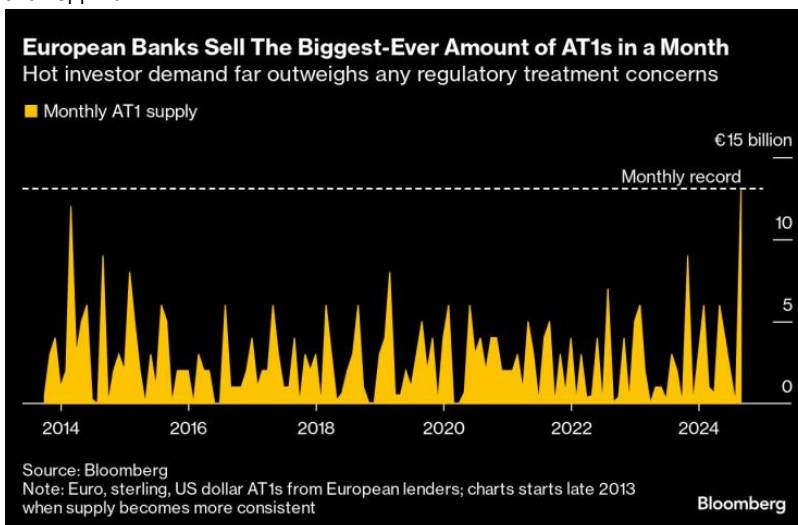
Компаниите с висок кредитен рейтинг заеха \$170 милиарда през септември, което е най-активният месец в историята. На пазара на левъриджирани заеми (leveraged loan market) стартираха сделки на стойност \$128 милиарда този месец, преминавайки границата от \$100 милиарда за първи път, според данни на Bloomberg, датиращи от 2013 г. На пазара на висока доходност повече от 50 компании продадоха почти \$37 милиарда облигации.

Заемната кампания беше глобална. В Европа продажбите на облигации от Допълнителен слой 1 (Additional Tier 1) възлизат на около €13 милиарда (\$14,5 милиарда). Компаниите от региона на Азия и Тихоокеанския басейн продадоха облигации на стойност над \$42 милиарда в долари и евро през септември, което е най-високото за всеки месец от януари миналата година. Тази цифра е и най-високата за всеки септември през последните три години, като облигациите в долари представляват около \$33 милиарда. Компаниите в Китай продадоха доларови облигации на стойност \$7,6 милиарда, водени от гиганта за доставка на храна Meituan, който зае \$2,5 милиарда.

„Емитентите виждат спредове, които са близо до исторически минимуми, което е привлекателно от гледна точка на заемането“, каза Мегън Робсън, ръководител на стратегията за кредитиране в САЩ в BNP Paribas.

Издаването на дълг на пазарите на структурирано финансиране също е силно. Продажбите на нови емисии на обезпечени заеми (collateralized loan obligations) са нараснали с почти 70% до \$142 милиарда, докато продажбите на обезпечени ценни книжа (asset-backed securities) в САЩ са достигнали \$277 милиарда досега тази година, което е с почти 25% повече от миналата година, според данни на Bloomberg News.

На пазара на търговски недвижими имоти емитирането на ценни книжа, обезпечени с търговски ипотечни кредити (private label commercial mortgage backed securities), е нараснало със 146% досега тази година до \$80 милиарда, показват данните. Това е резултат от възстановяването на продажбите от ниските нива, породени от опасенията относно този клас активи миналата година.

Европейските банки продават най-голямото количество AT1 облигации за един месец.

Бъдещи очаквания

Неха Кода, ръководител на стратегията за заеми в Bank of America Corp., залага, че темпът на емисии ще се забави с наближаването на изборния сезон. Мегън Робсън от BNP Paribas е съгласна.

„Очакваме темпът на емисии да се забави през октомври“, каза Робсън. Когато се сравняват изборни и не-изборни години, обикновено предлагането през октомври е по-ниско през изборни години, добави тя. Според нея по-важният фактор за бъдещето ще бъдат данните за растежа.

„Ако данните продължават да бъдат положителни, настроенята ще бъдат силни“, каза Робсън. „Но ако получим по-слаби данни, ще има повече опасения относно растежа и по-голяма волатилност, което би могло да бъде потенциален възпиращ фактор за предлагането.“

Капитал

✓ Производителите на мед предупреждават за нестабилността на цените

Производителите на мед предупредиха за нестабилността на цените на червения метал, който е от жизненоважно значение за прехода към чиста енергия. Индустрията се събира на най-важната си годишна среща през седмицата на Лондонската борса за метали, съобщава Financial Times.

Главният изпълнителен директор на чилийския производител на мед Antofagasta, Иван Ариагада, заяви, че има "разминаване" между правителствените политики, които не издават достатъчно бързо разрешителни за нови мини, и търсенето на метала.

През следващото десетилетие светът ще трябва да добави еквивалента на цялото производство на мед в Чили, каза той, в противен случай има риск енергийният преход "да се забави". Очакваният недостиг на метала, който се използва в електрическите мрежи, окабеляването и електрическите автомобили, ще означава, че колебанията в цените ще бъдат "резки от време на време", събщи Ариагада по време на срещата на върха на FT Mining Summit миналата седмица.

"Пазарът на мед традиционно е много чувствителен към краткосрочните условни макроелементи", добави той.

Коментарите му бяха направени непосредствено преди започналата в понеделник Седмица на LME, на която производители, търговци и потребители се срещат, за да договорят договори за следващата година.

"Волатилността ще бъде постоянна характеристика", добави Никълъс Сноудън, ръководител на отдел "Изследване на металите и минното дело" в търговската къща Mercuria, по отношение на цените на медта.

Миналата седмица медта отбеляза най-големия си седмичен ръст от четири месеца насам, като се повиши с 6% и премина границата от 10 хил. долара за тон, след като Китай обяви мерки за стимулиране, които се очаква да подкрепят търсенето в най-големия потребител на метала в света.

Цените се покачиха до рекордно високи стойности - над 11 100 долара, през май поради ограниченото предлагане и търсенето на енергия от възобновяеми източници. През лятото обаче спаднаха, тъй като някои анализатори поставиха под въпрос многократните прогнози на минните компании за недостиг.

Джонатан Прайс, главен изпълнителен директор на Teck Resources, канадски производител на мед и цинк, заяви, че последните допълнителни мерки за стимулиране от страна на Китай би трябвало да "насърчат ново търсене". Въпреки това дори и нарастващите цени на медта може да се окажат "недостатъчни, за да стимулират изпълнението на някои от мегапроектите, от които светът ще има нужда", добави той.

Изграждането на нови мини за метални полезни изкопаеми обикновено отнема години, понякога повече от десетилетие. Това е породило постоянни тревоги относно очертаващ се недостиг на метали, включително мед и литий, които се използват в ключови области на производството като инфраструктура и автомобилни батерии.

Други ръководители на срещата на върха на FT Mining Summit подчертаха важната роля на медта през следващите години и необходимостта от увеличаване на предлагането.

Главният изпълнителен директор на Anglo American Дънкан Уанблад заяви, че светът е "почти напълно единен по отношение на това колко важна е медта". За компанията, която реструктурира бизнеса си, "приоритетът трябва да бъде медта в краткосрочен план".

През месец май стана ясно, че [новата организационна структура на Anglo American](#) ще цели да оптимизира бизнеса за глобалния преход към чиста енергия. Отделянето на бизнеса с метали, включително медта, в самостоятелно дружество е стратегически ход, предвид значителното увеличение на търсенето им през последната година, тъй като те са от огромно значение за производството на батерии за електрически автомобили (EV). Процесът на реструктуриране на компанията се очаква да бъде приключен през 2025 г.

Питър Тот, главен директор по развитието в златодобивната компания Newmont, подкрепи Уанблад и добави: "На ниво индустрия или общество някой трябва да построи повече медни мини."

✓ Американските компании скоро ще се сблъскат с по-високи лихвени проценти

Между началото на 2022 г. и средата на 2023 г. Федералният резерв затегна паричната политика с най-бързия темп от началото на 80-те години, повишавайки лихвения процент в САЩ от 0-0.25% до 5.25-5%. На срещата си на 17 и 18 септември централните банкери започнаха да намаляват лихвените проценти. Те започнаха с 0.5 процентни пункта в отговор на по-слабите от очакваното икономически данни.

Непосредственият ефект от това обаче може да бъде слабо изразен. Централните банкери отдавна смятат, че паричната политика няма мигновен ефект върху икономиката - Милтън Фридман веднъж описва забавянето между една корекция и нейното въздействие като "дълго и променливо". Въпреки това през последния цикъл забавянето, поне за корпоративните кредитополучатели, изглежда, е било дори по-дълго от обичайното. Необичайният резултат е, че точно когато политиките започнаха да намаляват лихвите, условията за лихвените проценти за част от икономиката ще се затегнат.

През предишните периоди на затягане на паричната политика връзката между лихвените проценти и корпоративните лихвени плащания беше по-позната - с покачването на лихвените проценти се увеличаваха и разходите по заемите. Например през последния цикъл на повишаване на лихвените проценти от страна на Фед, между 2016 г. и 2019 г., нетните разходи за лихви на компаниите нараснаха с 9% според данни на МВФ, като точно така трябва да действа затягането на лихвените проценти. Повишавайки разходите за заеми, Фед намалява корпоративните инвестиции и забавя темпа на наемане на служители. Това може да е неприятно за засегнатите, но последиците са по-ниско търсене и намален инфлационен натиск.

Различно развитие

Този път нещата се развиха по доста различен начин. Въпреки че лихвените проценти се повишиха, нетните лихвени плащания на компаниите спаднаха с почти 35%. Ако съотношението от предишните цикли се беше запазило, те щяха да нараснат с 50%.

Защо се случи това? Първото обяснение е, че американските фирми навлязоха в цикъла на затягане на мерките с необичайно много парични средства. През десетилетието преди пандемията от ковид-19 наличностите нараснаха, а след това рязко се увеличиха, когато вирусът се разпространи и инвестиционните планове бяха отложени. Наличните средства в балансите на компаниите скочиха от средно 1.1 трлн. долара през десетилетието до 2019 г. до пика от 2.7 трлн. долара през 2021 г. Следователно по-високите лихвени проценти означаваха по-висока възвръщаемост на паричните им запаси.

Другото обяснение е свързано с кредиторите. Дори когато лихвените проценти се повишиха, много от тях не бързаха да прехвърлят по-високите разходи върху кредитополучателите. Спредът върху заемите на най-сигурните кредитополучатели например спадна с повече от 1.5 процентни пункта между началото на 2022 г. и средата на 2023 г. Фед на Канзас сити отбеляза, че това е необичайно - обикновено спредовете се увеличават по време на цикъл на затягане. По-големите корпоративни парични резерви, изглежда, са дали на институциите увереност да отпускат заеми при по-либерални условия. Разходите на фирмите нараснаха, но не с толкова, колкото можеше да се очаква.

Най-важното обяснение отразява поведението на финансовите директори. Американските компании взеха значителни заеми с по-дълги срокове на погасяване през 2020 г. и 2021 г., след като Фед намали лихвените проценти и преди да започне цикълът на затягане. Ниските лихвени проценти бяха фиксирани и фирмите бяха относително защитени от последващото затягане. Всъщност неочаквано силното представяне на индекса S&P 500 на големите американски компании, който нарасна с 24%, откакто Фед за първи път повиши лихвените проценти, може отчасти да се обясни с тази защита.

Сега обаче договорите с фиксирани лихви започват да изтичат. Подобни споразумения обикновено са с продължителност от три до пет години. Повече от 2.5 трлн. долара - сума, равняваща се на 9% от американския БВП - от фиксираните корпоративни заеми трябва да бъдат рефинансирани преди края на 2027 г., като 700 млрд. долара са дължими през 2025 г., а над 1 трлн. долара - през 2026 г. Секторите, които са най-силно изложени на риск от рефинансиране, са тези, възползвали се най-много от евтините фиксирани сделки веднага след появата на пандемията, а именно производителите. Болката от финансовите затруднения може да е значителна. Облигациите на типичната американска нефинансова фирма с рейтинг BBB, чийто падеж е през 2025 г., имат среден лихвен процент едва 3.8. При сегашните тенденции при преиздаването им лихвеният процент по тях вероятно ще се доближи до 6. Разходите за лихви ще се увеличат точно толкова, колкото ще намалеят получените лихви.

Джером Пауъл, председателят на Фед, е намекнал, че в момента подкрепя идеята за по-евтино кредитиране. Все пак, каквото и да предприеме Фед, корпоративна Америка вероятно ще се сблъска с увеличение на разходите за лихви. Забавената реакция на затягането на монетарната политика усложнява работата на Фед. Въпреки че централните банкери вече натиснаха педала на газта и започнаха да предприемат нужните действия, много компании все още усещат последиците от забавянето на икономиката.

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва"

- Тема: Вирусите и как да се предпазим. Кампанията за ваксиниране и мерките срещу грипа - Госг -доц. Ангел Кунчев.
- Тема: След сухопътната операция на Израел в Ливан. За разрастването на конфликта в Близкия изток и ракетната атака на Иран към израелска територия.
- Тема: За реколтата от слънчоглед и прогнозите за олиото. Очаква ли се скок на цената?
- Тема: Зад кулисите. За фиктивните назначения и скандалната схема в театрите на Разград и Смолян - какво се разследва?

БТВ, "Тази сутрин"

- Тема: Свидетелства на прехода; Гост - Иван Костов
- Тема: Къде ще се съхраняват машините за изборите; Гост - Камелия Нейкова

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

- в. 24 часа - Минаваме границата със Сърбия по-бързо
- в. 24 часа - Къде са децата, които изнасилват, убиват и крадат
- в. Труд - Страх от безпаричие преследва половината младежи у нас
- в. Труд - Затягат здравния контрол в забавачките
- в. Труд - Водата в София поскъпва с 20 на сто
- в. Телеграф - Гаранцията само на хартия

Водещи заглавия на вътрешните страници

- в. 24 часа - Избират шеф на ВАС след номинациите за главен прокурор
- в. 24 часа - Чувал спасил от студа захвърленото бебе в Айтос
- в. 24 часа - Има ли „брутална“ схема за източване на 937 000 лв, от разградския театър, или обвиненият за помагач на Манукян само писал софтуер?
- в. Телеграф - Няма да опростяват още протоколите
- в. Телеграф - Газ потече от терминала в Александрополис

Водещи интервюта

- в. 24 часа - Лъчезар Богданов: Да очакваме идните години поскъпване с 2 %, не с 10. Обсебени сме от инфлацията, стига!
- в. Труд - Трима от четири души вече използват изкуствен интелект в работата си
- в. Телеграф - Милена Илиева: Бях готова с раница до вратата

Водещи анализи

- в. 24 часа - 300 милиона ще решат проблемите за изборите
- в. Труд - Опит за връщане към нормалното
- в. Телеграф - Бягство от отговорност

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.